

Ágostonné Lásbas Katalin- Csek Tamásné: Egy jó gyakorlat bemutatása (A kaposvári Guruló Műhely rehabilitációs együttműködései)

A kaposvári Guruló műhely létrejötte óta törekszik arra, hogy szoros, szakmai együttműködések alakítsanak ki olyan rehabilitációs intézményekkel-, amelyek a komplex rehabilitációban kiemelt feladatot látnak el. Ennek érdekében alakítottunk ki szoros szakmai kapcsolatot a Praktikum Kft.-vel, a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületével és a Napsugár Habilitációs és Rehabilitációs Központtal.

Mindegyik intézmény a sérült emberek életminőségének javításában kiemelten közreműködő.

A Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete megalakulásától kezdődően szolgáltató egyesületként működik, és igyekszik a tagok számára hiányokat pótló szolgáltatásokat nyújtani- professzionális egészségügyi, habilitációs és rehabilitációs szolgáltatások-, valamint kiemelkedő szerepe van a klasszikus értelemben vett érdekérvényesítésben Somogy megye területén működő csoportokkal. A Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete, mint fenntartó közoktatási és szociális intézményeket is működtet gyermekek és felnőttek számára (gyógypedagógiai módszertani intézmény, nappali intézmények, foglalkoztatók, átmeneti-, és lakóotthonok, otthonápolási szolgálat, támogató szolgálat), valamint többségi tulajdonosa egy rehabilitációs kft.-nek.

A Praktikum Kft. egy Nonprofit Közhasznú Rehabilitációs Kereskedelmi, Szolgáltató és Ipari Korlátolt felelősségű Társaság, amely egészségkárosodott (megváltozott munkaképességű) munkavállalókat rehabilitációs foglalkoztatás keretében foglalkoztatja.

A Napsugár Kistérségi Szociális Központ akadályozottsággal élő ember számára, közösségi keretek között biztosítja a nappali ellátást és a szociális foglalkoztatást. A központ a Praktikum nonprofit Rehabilitációs Kft-vel szoros szakmai együttműködésben végzik a munkájukat. A munkák jelentős része bér munka, mely során konfekcionált textilipari termékek-, valamint háztartási, szállodai, éttermi textíliák-, és munkaruhák varrása, valamint biztosíték és sorkapocs összeszerelés folyik. Egyéb munkatevékenységeik: zöldterület kezelés, papír, textil, viasz, kő, bőr, faalapú ajándéktárgy készítése, segédreceptiós feladatok ellátása, takarítás, masszázs, nyomdai előkészítő tevékenységek, karbantartói tevékenység.

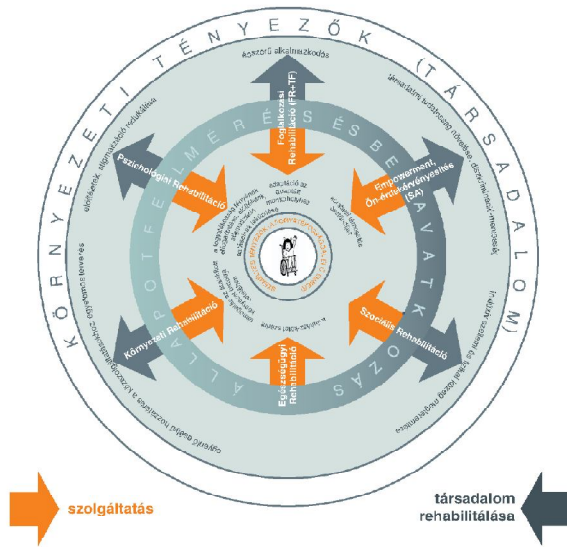
Ebben a kis tanulmányban a Praktikum Kft. a Napsugár Kistérségi Szociális Központ és a Guruló Műhely eddigi rehabilitációs együttműködését szeretnénk bemutatni, valamint kitérnénk néhány jövőbeni tervekre.

A komplex rehabilitációs tevékenység ebben az együttműködésben két tényezőt vett alapul- kliens és a környezete-, amely közös elemek is egyben. Mindegyik intézmény a sérült ember élethelyzetének megváltoztatására irányítja tevékenységét másféle módszerekkel, valamint kiemelten kezeli a környezeti adaptációt. A komplex rehabilitáció területei jelen esetben a következők voltak: egészségügyi (orvosi), foglalkozási, szociális rehabilitáció és környezeti rehabilitáció.

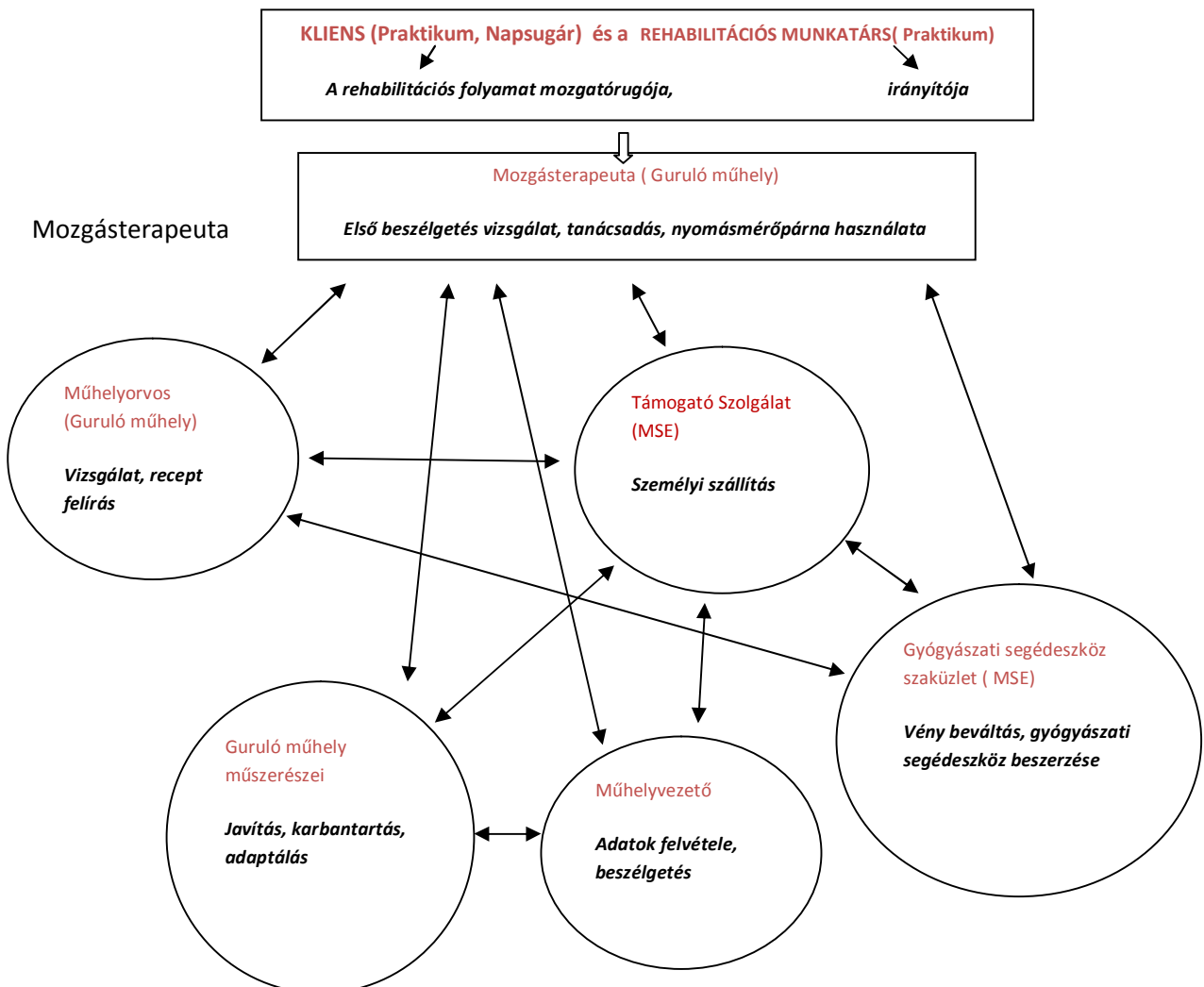
A következő ábra pont a két tényező fontosságát mutatja be.

**A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBER ÉLETMINŐSÉG-JAVÍTÁSÁTÓL
A TÁRSADALOM REHABILITÁLSÁIG**

A komplex rehabilitáció (állapotfelmérés és beavatkozás) modellje az FNO-paradigma alapján

A következő ábra egy konkrét megvalósult rehabilitációs folyamat közvetlen résztvevőit mutatja be megjelölt tevékenységekkel:

A rehabilitációs folyamat leírása:

Az egyesület rehabilitációs munkatársa felkereste a Guruló Műhelyt. Az volt a kérése a műhelyvezető és a mozgásterapeuta felé, hogy néhány megváltozott munkaképességű, munkavállalót vizsgáljunk meg, és adjunk, tanácsot nekik hogyan üljenek, illetve milyen gyógyászati segédeszköz tenné jobbá az állapotukat. Hiszen nagyon fontos képességüknek, képzettségüknek, és nem utolsósorban egészségi állapotunknak megfelelő, tartós munkalehetőség biztosítása. Ezt pedig csak úgy megvalósítható, ha egészségi állapotuk nem romlik tovább. A megváltozott munkaképességű emberek között jelentős mértékben hallássérültek, mozgássérültek vannak. Sok a másodlagos mozgásproblémával küszködő kliens közöttük, akiknek a hosszú üléssel járó munka megterheli a gerincet. A mozgássérültek diagnózisai között az enyhe cerebral paresis, a Bechterew-kór, a súlyos gerincferdülés, spina bifida, köszvény, baleseti sérülés szerepelt. A hallássérültek pedig inkább spondylosissal, gerincsérvvel, gerincferdüléssel, és egyéb degeneratív betegségekkel rendelkeztek. Ezek a problémák hátráltatták őket a tartós munkavégzésben. **(Komplex rehabilitációs tevékenység)**

1. **Első beszélgetés:** Az egyesület rehabilitációs munkatársa és a mozgásterapeuta megbeszéltünk egy tevékenységi tervet, amely arra vonatkozott, hogy a kliensek és a rehabilitációs munkatárs észrevételeinek lépései (vizsgálat, eszközök áttekintése, javításra előjegyzés, tanácsadás) mikor, milyen sorrendben és hol kerüljenek sorra. **(Komplex rehabilitációs tevékenység)**
2. A műhely vezetője, a mozgásterapeuta és a rehabilitációs munkatárs a telephelyre mentünk, ahol dolgoznak, hogy találkozzunk a kliensekkel. Itt a műhelyvezető néhány mondatban bemutatta a kaposvári műhely szolgáltatásait, feladatait és felajánlotta a segítségnyújtást. Már az első találkozás alkalmával sokan jelezték szándékukat, hogy szeretnék igénybe venni a műhely szolgáltatásait. Itt, mint mozgásterapeuta megfigyeltem, hogy milyen széken ülnek, milyen asztal mellett dolgoznak a kliensek. Néhányuknál tanácsadás keretében kitértem a helyes ülés fontosságára. Itt beszéltünk a Dyn-Air párna jelentőségéről.

Ez az ülőpárna aktív ülést biztosít egész nap. A székre helyezve a levegővel telt domború eszköz a gerincet folyamatosan a helyes tartásra ösztönzi. Tornaeszközként is használható, balansz-és izomerősítő gyakorlatokhoz. Mindenhova magunkkal vihetjük. Egy ilyen párnát kölcsön adtam a dolgozóknak két hétre, hogy kipróbálhassák. Megbeszéltük, hogy utána nézek az árának az

Egyesület segédeszköz boltjában és megrendelem azoknak, akik igényt tartanak rá.

A rehabilitációs munkatárs végig ott volt a sérültek mellett és segítette, irányította őket. **(szociális rehabilitáció)**

3. A Támogató szolgálattal **felvettük a kapcsolatot**, időpontot egyeztettünk a személyi szállításra, hiszen a megváltozott munkaképességű embereket be kellett szállítani a tanácsadásra és a vizsgálatra. **(Szociális rehabilitáció)**. A megváltozott munkaképességű munkavállalónak szükség esetén személyi segítségben, valamint a munkahelyre való eljutásban, úgy, mint speciális szállító jármű igénybevételeként lehetőségében is segítséget nyújtunk.
4. Két egymás utáni hét egy bizonyos napját beszéltük meg, amikor a műhelybe bejöttek a kliensek a vizsgálatra és a tanácsadásra. Ezekon a napokon a rehabilitációs munkatárs szintén végig ott volt velük. A problémákat mindenkivel, egyesével vele együtt beszéltük meg.

5. Összesen 18 ember vett részt a két napon, akikkel **tanácsadás** keretében beszéltük át a problémákat.
6. A tanácsadás alatt hamar kiderült, hogy kicsit szélesebb körben fogjuk alkalmazni a Guruló Műhely feladatkörét, hiszen inkább a komplex rehabilitáció megvalósítása lebegett a szemünk előtt. A tanácsadásokat összegezve a következőket állapíthattuk meg: 3 főnek segédeszköz(mechanikus kerekesszék, kis moped, járókeret) javításra, 8 főnek gyógyászati segédeszköz felírásához vizsgálatra, 6 főnek szakorvosi vizsgálatra volt szüksége. A mozgásvizsgálat elsősorban arra irányult, hogy milyen gyógyászati segédeszközre lenne szüksége a kliensnek (3 fő nyakgallér, nyakrögzítő, 5 fő gerincfűző). A fizikális vizsgálat elsősorban a gerinc mobilitására irányult. Az FNO tevékenység és részvét kódjai közül csak azokat néztem meg, amelyek elsősorban a munkahely megtartására irányultak. Az eszközök felírása miatt a kliensek közül 2 főt neurológiai-, 2 főt ortopédiai és 2 főt a műhelyorvoshoz rehabilitációs vizsgálatra küldtem.
(**Szociális és egészségügyi rehabilitáció**)
7. A műhely rehabilitációs orvosával **felvettem a kapcsolatot**, akivel időpontot egyeztettem a vizsgálathoz és elmondtam, hogy milyen segédeszközre gondoltunk a klienssel együtt.
(**Orvosi rehabilitáció**). Az egyéb szakorvosi vizsgálatok egyeztetését a rehabilitációs munkatárs és a kliens intézte.
8. A receptek felírása után felvettem a kapcsolatot az egyesület segédeszköz boltjával és itt került sor az eszközök megrendelésére. A recept kiváltását már a kliens végezte. A segédeszköz kipróbálását az eladó segítette. (**egészségügyi, szociális rehabilitáció**)
9. A **Guruló műhely műszerészei** elvégezték a javításokat (mechanikus kerekesszéken a fékek javítása, a mankón, járókereten a gumik kicserélése) a kis moped pedig átvizsgálásra került.
(**egészségügyi, szociális rehabilitáció**)
10. **Munkaerőpiacon való megtartás (foglalkozási rehabilitáció)**: a rehabilitációs munkatárs folyamatosan figyelemmel kíséri a munkahelyi megterhelést, a munkakörnyezeti tényezőket, és ha szükséges jelzi a változtatás szükségességét. Így a munkáltató adaptálhatja, változtathatja a munkát a megváltozott egészségi-, testi-, és szellemi állapotának megfelelő.

A jövőre vonatkozó együttműködést a következőkben tudjuk elképzelni:

- rehabilitációs teamben való munka: ennek feltétele természetesen a megfelelő számú és képzettségű szakember hozzáférhetősége, jelenléte. A döntések meghozatalában legfontosabb felelős maga az akadályozott ember. A team munkájának irányításáért felelős személy folyamatosan változik, attól függően, hogy a hova helyeződik a hangsúly. Ezen az ábrán a szolgáltatások megjelenítése is pld. arra hogy a sikeres rehabilitáció team munkában zajlik.

- Az Orvos szakértői vizsgálat és besorolás után a Guruló műhely mozgásterapeutája FNO felmérést végezhet, amely sokat segíthet a tevékenység és a részvétel meghatározásokkal a munkakör helyes megtalálásában, figyelembe véve a környezeti tényezőket. Hiszen az embert a segédeszközét és a környezetét egyetlen működő rendszer részeként kell felfognunk. Pld. hemiparetikus kéztartás esetében jól megtámasztott alkarokkal, jól kialakított asztalon, kapaszkodó használatával tud csak a kezével hatékony munkát végezni.
- A Guruló műhely pozitívan hozzájárul az egészségkárosodással, fogyatékossgal élő munkavállalók rehabilitációs foglalkoztatásához: hiszen segédeszközök ajánlásával, javításával segít a megfelelő munkahely, munkakör való foglalkoztatásban, segítheti tevékenységével a klienst a nyílt munkaerőpiacra jutni, vagy visszatérni.
- a nyomásmérőpárna használatával segíthető lenne az ergonómiai szempontokat is figyelembe vevő munkahelyek kialakításában való közreműködés. Hiszen a berendezési tárgyak nem megfelelő elhelyezése pld. nagymértékben csökkentheti a munkaerő termelőképességét. Az optimális környezethez az optimális ülés, optimális beállítású asztal, szék, az optimálisan elhelyezett polc, szekrény is hozzátartozik, amelynek környezetében kényelmesebbé válik a munka.
- A fentiek érdekében ergonómiai szempontok kidolgozása, amelyeket lehetne ilyen munkahelyek kialakításánál alkalmazni (ergonómiai tanácsadók szerepe). A tanácsadó szerepe ezen túl a dolgozó munkakörének megtalálásában is segítséget nyújthatna.
- Munkaerő-piacszolgáltatások: olyan munkáltatók felkutatása, akik képesek a munkahelyet adaptálni, akik képesek a gazdasági hatásokat is figyelembe venni. A megváltozott munkaképességűek számára történő munkahely-közvetítés kiváló szakmai tudást igényel (kapcsolattartás munkahelyekkel, a szükséges támogatások megszerzésében való segítség, a foglalkoztatás megvalósulásának nyomon követése)

- Az egyesület és a rehabilitációs, szociális foglalkoztatók nagy hangsúlyt fektetnek a megfelelő munkahelyi környezetre: mint az akadálymentes munkahelyi környezet kialakítására, a fogyatékoság jellegének és mértékének megfelelő munkakör megtalálására, a nekik megfelelő munkaidő beosztás és munkakörülmények biztosítására és az állapotrosszabbodás megelőzésére, való törekvésre. Ez utóbbi kiemelt célja a Guruló műhelynek is.
- információnyújtás, információk összegyűjtése kiadvány formájában, amelyben felhívánk a figyelmet arra, hogy az érintett szervezetek milyen szolgáltatásokat nyújtanak, milyen formában elérhető az ügyfelek számára, és a munkájuk milyen módon és mértékben javítja az érintettek életminőségét, valamint segíthetne hétköznapi életvitelt segítő tevékenységekben is. Ezt különböző közösségi akciókkal, szakmai rendezvényekkel, eseményekkel, a szakemberek belső továbbképzésével tartanánk elérhetőnek.
A Guruló műhely erre már tett erre próbálkozásokat, amikor a nyomásmérő ülőpárna használatáról beszéltünk pld a kaposvári kórház rehabilitációs osztályán 21 szakembernek, ahol belső továbbképzés keretében került sor a kipróbálásra. Itt orvosok, fizioterápiás asszisztensek és gyógytornászok vettek részt, valamint 3 osztályon levő beteg felmérését is elvégeztük.
- A Mozgássérültek Somogy Megyei Egyesületének sorstársi tanácsadása keretében a tanácsadó segíthet abban, hogy egyik vagy másik lehetőség mellett és ellen szóló érveket összegyűjtve, a tanácskérő a szükséges döntést meg tudja hozni (pld. milyen segédeszköz lenne számára a legjobb). A helyi önkéntes segítők is kezdeményezhetnének pld. személyes találkozásokat, amelyek bizalmon alapulnak és alkalmasak arra, hogy az eszközöket használó embereket és családtagjaikat megszólítsák.
- A rehabilitációs intézményekbe való bejutás több irányból való támogatása, ahol sor kerülhetne eseti és rendszeres találkozásokra. Pld. rehabilitációs vizsgálatok, kezelések, kórházi tartózkodás, házi orvos vizsgálatok, a családnál, kliensnél támogató tevékenységet végző humán szolgáltatások során szóróanyagok juttatása a leendő kliensnek, vagy részletesebb tájékoztatás nyújtása.

Ez a rehabilitációs együttműködés a kliensre és környezetre, valamint a társadalomra egyaránt irányuló hatásrendszerben valósulhatna meg.

Ágostonné Lábás Katalin- Csek Tamásné